

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in velja z poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hoče sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katališkega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petpetvrtice za enkrat 48 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. V oddelku „Mala naznanja“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Peto leto svetovne vojne.

Preteklo nedeljo, dne 28. julija, smo stopili v peto leto svetovne vojne. Dne 25. julija 1914 je dopel odgovor Srbije na avstrijski ultimatum. Drugi dan, dne 26. julija, so že oznanjali veliki rdeči letaki mobilizacijo. Dne 28. julija pa se je po vseh koncih in krajih razlegala strašna beseda: Vojna! Vojna! In od tega dne nosi svet to strašno, krvavo breme, od tega dne se moranje ni nehalo. Mnogo ljudi je takrat vriskajoče in pevajoče pozdravljalo izbruh vojne, danes pa pod njeno težo stoka in vzdihuje ves svet.

V svezem spomina so nam žilavi boji v Srbiji, in v Črnigori. Posebno se še spominjamo, kako so milijonske ruske armade udrle v Galicijo in že čez Karpate proti Budimpešti in Dunaju. Danes, v petem letu vojne, nimamo več proti sebi milijonskih ruskih armad, vzhod je v takozvanem miru v Brestu-Litovskem odložil orožje. Toda vojna traja z uprav nezmanjšano silo dalje in nikjer ni upanja na konec. Sovražnik je izenačil izgube na vzhodu z ameriško bojno silo in je prešel zadnje dni proti nemški armadi ob Marni sam v ofenzivo. Pričakujejo sedaj najsilnejših, najljutejših in ob enem odločilnih bojov. Izvestni ljudje širijo vesti o skorajšnjem koncu vojne, ker bo odločitev baje kmalu padla. Vojni poročevalci v nepristranskih deželah namreč zatrjujejo na vso moč, da je nemška napadalna sila zlomljena in da bodo sovražne armade nemško armado potiskale vedno dalje in dalje s francoskega na nemško ozemlje. Ti ljudje sodijo, da bodo zdaj tisti Nemci, ki so dosedaj trdili, da ne sme Nemčija s sovražniki skleniti sporazumnega miru, temveč jih mora premagati in jim narekovati mir, kakršnega bodo Nemci hoteli, da bodo ti vsenemški prenapetneži sedaj postali bolj ponižni. Kdo ve, kdaj bo na obeh straneh nastopilo pravo razpoloženje za pogoje sporazumnega miru?

Pred štirimi leti nihče ni mislil, da bo vojska trajala toliko let in bo zahtevala toliko žrtv. Koliko naših najboljših ljudi smo izgubili na svetovnih bojiščih! Na tisoče in tisoče jih je. Koliko revežev in

nesrečnežev je rodila vojna! Kmetiskemu stanu je vsekala toliko krvavih ran, da desetletja in desetletja ne bodo zacelile. Najboljše moči so padle, z neštevilnimi rekvizicijami je vse izžemano: Kmet je danes suženj raznih oblastnij in komisij.

In mi Slovenci! Vse smo žrtvovali za domovino. Zvestoba naših sinov je na vseh bojiščih posvođčila, da smo narod, na katerega lahko domovina stavi vse svoje upanje. In kako delajo z nami? V začetku in ves čas vojne so nas po nedolžnem preganjali in nas še preganjajo. A tudi to bo minilo, kakor bo tuđa vojna minila, mi pa bomo še vedno ostali. Voja in trpljenje sta nas mnogo naučila. Danes dvigamo Jugoslovani neustrašeno svoje glave k solncu svobode. Po potu jugoslovanske politike korakamo preko vseh ovir in zaprek proti uresničenju naše srčne želje. To leto vojne nas bala pripeljalo še bližje naši Jugoslaviji!

Ne obupujmo! Vstrajajmo! Vojna se bo enkrat nehala, prišel bo mir, z mirom pa pride zlata svoboda!

Ne prodajajte slovenskih hiš in posestev

Posestva, naj si bodo njive, travniki, vinogradi, gozdi ali tudi samo vrtovi in hiše imajo zdaj velikansko vrednost. Razni prekupei in vojaški „liferanti“ so si nakupili stotisoče in milijone premoženja, tako da ne vedo, kam z denarjem. Za denar se zdaj bojuje. V skrbeh so si, da bi utegnili denar izgubiti. Zato pa si prizadevajo na vso moč, za denar nakupiti posestev, ker vedo, da je denar v posestvih najbolj varno naložen. Za hiše in posestva se sedaj ti bogataši kar trgajo. Ako zvedo, da je kako posestvo na prodaj, potem hodijo okoli lastnika kakor muhe okoli medu take dolgo, da ga opeharijo za njegovo zemljo. Ponujajo seveda ogromne svote. Oral slabe zemlje plačujejo zdaj že po 7000 do 10.000

K, oral vinograda po 15.000 do 20.000 K.

Slovenci! Ne dajte se opehariti za svoja posestva. Kdor ima posestvo, naj ga obdrži. Ako mu ucrebiti posestvo res tudi nič ne nese, ima vendar večjo vrednost kakor denar. Za denar se danes le malokaj še dobi ali skoraj nič, posestvo pa te vendar redi, če ga vsaj nekoliko obdelaj. Kaj ti pomaga, če dobiš za svoje posestvo 100.000 K ali še več, če ti pa za denar nikdo nič ne da. In posestvo ostane posestvo.

Velikanske svote, ki se dandanes ponujajo za posestva, marsikoga prestepijo, da posestvo proda. Ljudje ne pomislijo, da je vrednost denarja padla, zato pa poskočila vrednost blaga. Zdaj povprečno za 10 K ne dobiš toliko kakor poprej za 1 K; nekatere reči pa so se podražile celo za 20- do 50krat. Če to nekoliko prevdariš, potem moraš uvideti, da je tvoje posestvo, katero je pred vojsko bilo vredno 20.000, zdaj vredno najmanj 200.000 K in še več. In recimo, da dobiš za svoje posestvo danes res 200.000 K, kaj si s tem pridobil? Oč posestva si živel sam in tvoja družina; če pa posestvo prodaš, boš imel v žepu siocer denar, a živeža še za denar ne boš mogel dobiti. Velikanske svote denarja te torej naj ne prestepijo. Ako je tvoje posestvo za kupca toliko vredno, je vredno tudi za tebe.

Dragi kmetje! Meščani, bogataši, razne banke so poprej niso brigale za posestva. Posestniki kmetje, poljedelci so bili zaničevani, K večjemu kak vinograd si je še meščan nasadil za zabavo, da je v letju pri vinogradu živel s svojo družino na letovišču in tupatam svoje mestne prijatelje pevali na izlet. Drugače pa nikomur ni bilo za posestva. Vse je rajši imelo denar. Zdaj pa ravno meščani, bogataši, banke itd. stikajo za posestvi, da bi jih spravili v svoje roke. Ti gospodje že vedo, da je de-

LISTEK.

Vojaški novinec

Belgijska povest.

Spisal Henrik Konsians; preložil za „Slov. Gospodarja“ A. B.

I.

Najmlajše pomladansko solnce je z vsem svojim sijajem žarelo na sinjem nebu. Kakor da je ves časno obličje božanstva, ki s smehljajočim se obrazom kliče svojim stvarjem: „Pokoncu! Zima je mrtva, oživite se in veseli bodite pred mojim obličjem!“ tako milo je razlivalo svojo mlado luč čez pustinjo in njive, da je vlažna zemlja v njegovih žarkih pričela kipeti in puhteti.

Le malo rastlin je bilo shšale kluc prijatelja sveta; samo zvonček je kimal s svojimi srebrnimi zvezdicami, leska je razvijala zibajoče se mačice in podlesna veternica je kazala svoje prve cvete — a ptice so veselo skakale v toku svetlobe ter z zvočnimi glasovi pele o bližajočem se času ljubezni.

Nedaleč od Cerzelboša* sta stali druga poleg druge dve ilovnati hišici, samotni in pozabljeni. V prvi je stanovala uboga vdova s svojo hčerjo; vse njeno premoženje je bila ana krava.

Tudi v drugi hišici je stanovala vdova s svojim zelo starim očetom in dvema sinoma, izmed katerih je bil eden že v mladeniški dobi. Bili so premožnejši od sosedov, ker so imeli vola in kravo ter v najemu dosti več zemlje. Vendar so bili prebivalci teh koč že dolga leta ana sama rodbina. Ljubili so

* Povest se godi v Belgiji leta 1833. — Oponaša prelagateja.

se med sabo ter si pomagali, kjer je bilo treba. Janez in njegov vol sta delala na polju uboge vdove; Katrica je hodila po krmo tudi za vola, pasla za sosedo in jim pomagala žeti. A tem ljudem ni nikdar prišlo na misel, da bi bili računali, kdo je največ storil za drugega.

Priprosti, nevedni v vsem, kar se godi drugod v vrvečih človeških množicah, so živeli zadovoljni s kosom črnega kruha, ki ga jim je dal Bog. Njih svet je imel ozke meje; na eni strani vasi ponižna cerkviča, na drugi pa neizmerna pustinja in nebo brez mej.

In vendar je vse okrog samotnih bivališč pelo in se smejal; veselje je vladalo v njih in nobeden izmed teh siromakov bi ne bil svoje usode zamenjal z navidezno boljše.

Ljubezen je s svojo čarovno palico tudi tukaj oživila samoto. Janez in Katrica — še sama nista vedela za to — sta se ljubila z neizgovorenim in plahim čustvom ki napravi, da srce utrina o najmanjši priliki, da čelo oblije rdečica o najtišji besedi, ki življenje izpremeni v dolge sanje, v sinje nebo, polno lesketajočih srečnih zvezd, v neizmerno globočino, kakor da bi človeško srce za vedno moralo ostati to, kar je iz njega naredil prvi vzdih ljubezni.

Siromaki! Nikdar niso mislili na veliko družbo, ki mrgoli v daljnih mestih; ker ničesar niso zahtevali od nje, so mislili, da se jih nikdar ne bo spomnila, ter polni zaupanja živeli v svojem lepem in sladkem uboštvu.

A nepričakovano so prišli in zahtevali od teh ilovnatih koč krvni davek. Edini mladenič, ki je tam bival — edini, ki je imel moč, nevaležna tla zorej napraviti rodovitna s svojim potom — on bi bil moral žrebat in postati vojak, ako bi tresoča se roka njegova potegnila nesrečno številko. Moral bi se za dolgo časa posloviti od svoje pustinje, svoje matere,

svoje prijateljice, morda za vedno ločiti se od njih, in opešati vsled ran, ki bi jih divje vojaško življenje zadalo njegovi čisti, pokojni duši.

Prišel je oblačni dan v marcu, v koledarju za leto 1833 od Katrice zaznamovan s črnim križem.

Mladenič je bil s kakimi desetimi tovariši odšel v Brehit k naboru.

V koči pa sta materi in deček s povzdignjenimi rokami klečali pred Marijino sliko in ste molili. Stari oče se je nemo opotekal gor in dol ter se nazadnje ustavil pred vratmi, z roko se uprl ob tram pri uti ter povsili glavo, kakor bi gledal v grob.

Deklica je stala v hlevu pred kravo ter topo in žalostno živali gledala v oči, rahlo ji božala glavo, kot bi jo hotela tolažiti zaradi bližajoče se nesreče.

Težka tišina je ležala nad kočama. Le včasih jo je pretrgal vol z votlim mukanjem.

Katrica je molče stopila k staremu očetu ter mu nekaj časa proseče in molče gledala v oči.

Starec se je vzbudil iz mučnega premišljevanja, prijel za težko popotno palico in rekel deklici:

„Ne občaj, Katrica, Bog nam bo pomagal v tej grozni stiski. — Pojdiva, čas je, da greva malo nasproti ubogim novincem.“

Katrica je šla z dedom po stezi, ki je mimo hiše peljala v vas. Dasi jo je huda nestrpnost gnala naprej, je vendar šla s počasnimi koraki. Starec se je ozrl nazaj na deklico in videl, da gre s povešeno glavo in silno bledimi licji za njim. Sočutno je rahlo prime za roko in pravi:

„Ubožica, kako moraš rada imeti našega Janeza. Čeprav ni tvoj brat, si vendar bolj pobita kakor mi. Bodi vendar bolj pogumna, Katrica; saj še ne veš, kaj je sklenil Bog.“

„Tako sem prestrašena!“ vzdihne deklica, vidno tresoč se in z očmi rodirajočimi gozdno temno goščavo.